

مقطع تحصیلی: کارشناسی ■ رشته معماری ترم دوم سال تحصیلی: ۱۳۹۸ - ۱۳۹۹ نام درس: هنرهای سنتی ایران نام و نام خانوادگی مدرس: مهرا ن رضایی آدرس email مدرس mehranrezaei056@gmail.com تلفن همراه مدرس: ۰۹۱۲۵۶۱۶۲۴۴۴
جزوه درس هنرهای سنتی ایران text: دارد ■ ندارد □ voice: دارد □ ندارد ■ power point: دارد □ ندارد ■ مربوط به هفته : جلسه دوم ■
<h3>تقسیم بندی صنایع دستی</h3> <p>به طور کلی صنایع به چهار دسته سنگین، سبک ، کوچک و دستی تقسیم می شود که هر یک دارای خصوصیات منحصر به فرد خود هستند.</p> <p>با این تفاسیر هنرهای سنتی نیز دارای خصوصیات و ویژگی های صنایع دستی است با این شاخص که هنرهای سنتی نیز بر گرفته از ارزشها و مبانی دینی و معرفت و تمدن و... است که در ذیل به ان اشاره شده است.</p> <p>مفهوم سنت و سنتی بودن هنر</p> <p>سنت به لحاظ بعد ماندگار و جاویدانش که همیشه در تمامی شئون زندگی امروز و آیند هی ما حضور داشته، تعریفی مترادف با کهنگی و سنتی بودن نمی یابد. ۹</p> <p>هنر سنتی، در پی آن است که مفاهیم متعالی را از عالم مفاهیم بلند و معقول به عالم محسوس به صورت شکل و فرم و محتوی وارد کند، کل تلاش در هنر سنتی، برای تبدیل ماده به معنا و تبدیل معنا به ماده است، ماده به مفاهیم مینوی و مفاهیم مینوی به ماده ترجمه و تبدیل می شود.</p> <p>اگر در تمامی هنرهای سنتی چنین روحیه ای حاکم می باشد و همیشه هنرمندان در پی صورت بخشیدن به اصول و مبانی فلسفی و اعتقادی ملحوظ در باورها و عقاید دینی می باشد.</p> <p>تیتوس بورکهارت:</p> <p>این سنت است که با نقل و انتقال الگوهای مقدس، اعتبار روحانی صورت ها را تضمین م یکنند.</p> <p>صورت هنرهای سنتی: تأویل و تفسیری از نوع تفکر مینوی و مابعدالطبیعه است که پیوند عمیق با مفاهیم دینی برقرار می سازد و به لحاظ اینکه مفاهیم دینی نیز اصالت خویش را از سرچشمه وحی دریافت م یکنند، پویا، ماندگار و اصیل خواهد بود.</p> <p>ویژگی های هنر سنتی</p> <p>در هنر سنتی به دلیل تلاش برای رسیدن به حقایق والا، نوع خاصی از طبیعت گریزی و واقعیت گریزی</p>

مشاهده می شود؛ یعنی طبیعت، در قلمرو سنت دارای ارزش های متعالی و از محصولات و مخلوقات زیبای خداوندگار به حساب می آید.

روح گریز از طبیعت و واقعیت برای رسیدن به معنا، هنر سنتی را به سوی شگردهای خاصی راهنمون می شود. جالب آنکه این شگردها اغلب با شگردهای مدرن مشترک است و به همین دلیل و علی رغم خاستگاه های معرفتی به ظاهر متفاوت آن دو، شانس نزدیک شدن هنر سنتی و مدرن را، به یکدیگر می افزایند. و تغییرات تند و شدید و مبالغه آمیز deformation یعنی هنر سنتی نیز مثل هنر مدرن، تغییر شکل و برهم زدن زاویه دید و ایجاد تنوع در زاویه و ساده سازی و حذف پرسپکتیو طبیعی اقدام exaggeration می کند. اما انتخاب این شگردها برای برملا کردن رمز مینوی و حقیقت ذاتی اشیاء و پدیده هاست. اسلیمی و نقوش هندسی و گیاهی در هنر سنتی، برای برملا کردن طبیعت درونی اشیاء که همان ذکر و تسبیحات نهان است به ظهور رسیده اند.

به قول مولوی:

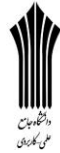
(2) ، ذکر تسبیحات اشیاء نهان غلغلی افکند اندر آسمان (رهنورد، ۱۳۸۱)

۱۰

سنت در تعریف اخیر به لحاظ بعد ماندگار و جاویدانش که همیشه در تمامی شئون زندگی امروز و آینده ی ما حضور داشته و خواهد داشت به هیچ روی تعریفی مترادف با کهنگی و سنتی بودن نمی یابد. شناخت آنچه در هنرهای سنتی ماندگار است امری است حیاتی و درخور بررسی و تحقیق، چرا که درک و دریافت آن و ملبس کردن هنر و صورت های هنری به آن آفرینش هنری را ماندگار و رنگ و بوی کهنگی و این سنت است که با نقل و « . زمانمندی را از رخسار آن زدوده، در تمامی اعصار ماندگار و جاویدان می گرداند انتقال الگوهای مقدس، اعتبار روحانی صورت ها را تضمین می کند.

بنابراین تعریف، صورت هنرهای سنتی و تأویل و تفسیری از نوع تفکر مینوی و مابعدالطبیعه است که پیوند عمیق با مفاهیم دینی برقرار می سازد و به لحاظ اینکه مفاهیم دینی نیز اصالت خویش را از سرچشمه وحی دریافت می کند، پویا، ماندگار و اصیل خواهد بود.

و ساخته ی دست و ذهن بشر numinous دارای خاستگاه ازلی و جاودان و مینوی « سنت در تعریف اخیر نیست. اگر در مواردی به ساحت های روحانی نیز مربوط نباشد در هر حال به ساحت های متافیزیک

متصل می شود. هنر سنتی در دامن چنین تعریفی از سنت م یسکفد و از آنجایی که سنت، به metaphysics

نزدیک است و با دین سر و سری عمیق دارد، مقوله ای است پیچیده sacred. امر قدسی

را از عالم مفاهیم بلند و معقول transcendental از آن جایی که هنر سنتی، در پی آن است که مفاهیم متعالی

به عالم محسوس و آن هم به صورت شکل و فرم و محتوی وارد کند، بنابراین، کل تلاش در هنر سنتی، برای

تبدیل ماده به معنا و تبدیل معنا به ماده است، چرا که ماده به مفاهیم مینوی و مفاهیم مینوی به ماده ترجمه و

تبدیل می شود.

در تمامی هنرهای سنتی چنین روحیه ای حاکم می باشد و همیشه هنرمندان در پی صورت بخشیدن به اصول و

مبانی فلسفی و اعتقادی ملحوظ در باورها و عقاید دینی می باشد. لاجرم چنین گرایشی با سنت به معنای اخیر

عجین بوده و انطباق پیدا می کند.

ویژگی های نقوش هندسی در هنرهای سنتی ایران

منش و ماهیتی فرا طبیعی دارند. V.

۱۱

نظام حاکم بر نق شهای هندسی به لحاظ تجسمی نظم حاکم در ذات مخلوقات احدیت متعال را V

نمایش می دهد.

صورت چنین هنری باید از فرم های مینوی و روحانی برخوردار : « تیتوس بوركهارت » به اعتقاد V

باشد.

نقش ها و تزئینات هندسی به لحاظ کارکرد همسان و هم سنخی با روح اسلام داشته و مطابق V

فلسفه ی اسلامی که محور اصلی آن بر پای هی وحدانیت پروردگار و قدرت لایزال الهی استوار شده

است.

تزئینات و نقوش هندسی سرشار از راز و رمزهایی است که در یک نگاه کلی و همه جانبه نگر V

حرکت و پویائی و عدم توقف در آن به معنای عدم تمرکز بر تکثر اجزاء را در خود دارد.

از دیگر ویژگی پهای منحصر به فرد نقش های هندسی که پیوند معنایی با وجود ذات باریتعالی دارد، V

بی زمانی و بی شروعی و بی پایانی آن است. نقطه ی شروع در یک زمین هی هندسی هر جا هست و

هیچ جا هم نیست و پایانش همانند شکل منشاء آن یعنی دایره، هر جا می تواند باشد و هیچ جا هم نمی باشد. جالب اینکه خود شکل دایره نیز که مبدأ شروع نقش هندسی است، تمثی لوار شکل نظام کیهانی و عالم هستی را می نمایاند.

در این گونه ی هنری، هنرمند دست به خلق هنری ب یزمان می زند که با ابدیت پیوند یافته و به واسطه ی همین ویژگی ساحتی جاودانه می یابد. با توجه به خصوصیات و ویژگی های چنین منحصر به فرد و هماهنگ با روحی هی دینی، جایگاه ویژ هی این گونه از هنر در بطن هنرهای سنتی ایرانی _اسلامی مشخص می شود.